

Õiguskantsler

Toomas Tõniste
Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 26.10.2018 nr 1.1-10/8085-1

Meie 06.11.2018 nr 18-1/181423/1804771

Arvamus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise eelnõu kohta

Austatud minister

Täna võimaluse eest avaldada arvamust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise eelnõu kohta. Arvestades eelnõu õiguslikku keerukust ei ole põhjaliku seisukoha kujundamine nädalaga paraku võimalik.

Rahapesuvastane võitlus mõjusate abinõudega on kahtlemata vajalik. Seejuures tuleb valida abinõud, millest on tõepoolest kasu ning mis seejuures ei piira ülemääraselt ausate ettevõtjate õigusi ega kahjusta seeläbi majanduskeskkonda tervikuna. Seda, kas meetmetest on kasu, saab kontrollida näiteks analüüsides, kas senised juhtumid jäid tõkestamata eelnõus pakutud normide puudumise tõttu või muul põhjusel. Põhjaliku mõjuanalüüsi ja aruteluta muudatused võivad anda soovitud vastupidise tulemuse.

Eelnõuga kavandatud muudatused on põhimõttelist laadi ja mõjutavad nii põhiõigusi, põhiseadusega kaitstud väärtusi kui ka ettevõtluskeskkonda. Näiteks piiravad omandipõhiõigust, seavad kahtluse alla süütuse presumptsiooni ja enese mittesüstamise privileegi ja seaduslikkuse põhimõtte. Sellise kaaluga muudatusi tuleb teha läbimõeldult, sest ainult nii jõuab muid väärtusi kahjustamata soovitud eesmärkideni.

Lähiminevikust on paraku näiteid, mil rahapesu tõkestamise meetmete rakendamist pole piisavalt ette valmistatud ja läbi arutatud ning seeläbi on põhjustatud palju segadust ettevõtjate seas.

Tegeliku kasusaaja määramisel ilmnes näiteks, et tegelik kasusaaja tuleb registris määrata ka kõikidel mittetulundusühingutel ning teatud erisustega ka sihtasutustel. Selle osas on seaduse muutmiseks vahetult peale jõustumist ettepaneku teinud ka justiitsminister (ministri 22.10.2018 kiri nr 10-1/6655-1). Õiguskantsleri poole on pöördunud mitmed MTÜ-de esindajad ja küsinud, kes on külaseltsi, lastekodu või suguvõsa mittetulundusühingu korral tegelikult kasusaajaks.

Segadust tekitab ka riigisisese õiguse rakendamine rahvusvahelistele korporatsioonidele moel, et siinse tütarühingu tegelikult kasusaajana tuleks äriregistrisse kanda globaalse korporatsiooni omaniku või omanike andmed (nimi, sünniaeg, sünnikoht, elukohariik). Mitmes teises Euroopa Liidu riigis loetakse tegelikult kasusaajaks sellisel juhul näiteks tütarühingu juhtorgani liikmed kui kohapealsed tegelikult kontrolli omavad isikud.

Õiguskantsleri Kantsleil

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Rahapesu tõkestamise meetmete eesmärk on suurendada ettevõtluskeskkonna usaldusväärsust ja läbipaistvust. Ettevõtluskeskkonda mõjutavaid reegleid tuleb aga rakendada läbimõeldult, et piirangutel poleks eesmärgile vastupidist mõju.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Evelin Lopman 693 8431
Evelin.Lopman@oiguskantsler.ee